Між нами кажучи (збірка)

Олег Чорногуз

Між нами кажучи

Посібник для молодожонів

Передмова, яку слід читати всім, щоб не всім читати повість.

Повість ця незвичайна. У ній йдеться про людей, які жили, живуть і житимуть у всі віки. Автор навмисно не називає ні імен, ні прізвищ героїв, бо сподівається, що ви побачите їх у навколишній дійсності. У повісті мовиться про молодожонів з дня їхнього одруження до дня вручення ордера на квартиру.

І вона потрібна не тільки для молодожонів, а й для тих, хто збирається стати на цей шлях.

Кому ж дозволяється читати повість? Між нами кажучи, усім, а пролог — юнакам та дівчатам.

Де можна читати повість? У бібліотеці, трамваї, у парку, на автобусних зупинках тощо.

Де важко читати повість? На власній квартирі (маємо на увазі перші дні спільного життя молодожонів), у небесах і під водою.

Кому рекомендується перегортати книгу? Людям, які прожили сімейним життям 10-40-100-200 і більше років. Зауважимо: для таких людей повість, між нами кажучи, найсолодший спогад про перші дні подружнього життя.

Твір може бути приписаний за рецептом невропатолога як найкращий засіб для самозаспокоєння старим холостякам і таким же дівам. Повість суворо заборонено читати тим, хто став молодожоном заради: диплома, квартири, дачі, коли йому (їй) де б не працювати, аби не працювати.

Примітка. В разі, коли хтось, між нами кажучи, порушить вищезгадані умови і прочитає одним махом не тільки цю передмову, але й пролог, і повість, то автор не несе як кримінальної, так і громадської відповідальності.

Пролог для юнаків та дівчат

Коли ви вже у віці "А чи не пора тобі, сину, женитися?" і "Чим тобі Прокопишина не дівка?", то одружуйтесь, але пам'ятайте, що Між нами кажучи робити це слід тоді, коли ви повністю злізли з батьківської шиї і маєте тверді наміри та спеціальність. Одружуйтесь. Не чекайте того часу, коли вам скажуть: "Тепер тебе й сам чорт не оженить!" Одружуйтесь. Але пам'ятайте!

1. Одруження — це не купівля кавунів, під час якої, вибираючи за зовнішністю, не знаєш, що всередині.

Примітка. Дехто, досвідченіший, перед тим як вибрати гарний

кавун, оглядає його з усіх боків, підносить до вух, обстукує, обмацує, пробує, чи тріщить, вирізує трикутнички, б'є ним об землю чи об коліно.

Цього, безперечно, не слід робити з нареченою перед одруженням. Не варто її підносити до вух, стукати по тім'ї, вирізати не тільки трикутнички, навіть сердечка, а тим більше кидати наречену.

2. Зупиняйте свій погляд на предметі вибору не тільки пізно ввечері чи вночі (тоді всі дівчата гарні), але й при світлі, на свіжому повітрі.

3. Відвідуйте з коханою пляж — єдине місце, де до одруження ви маєте змогу побачити "товар лицем".

4. Не захоплюйтесь зовнішністю.

Примітка. Дружина-красуня — це квітка, якою любується один, а зірвати намагається кожний.

5. Не поспішайте, бо, одружившись на обличчі, після весілля ви живете не з нареченою, а з характером.

6. Не одружуйтесь на дачах, дипломах і здачах. Пам'ятайте: таке одруження — рабство, до якого ніколи не звикнеш,.

Хто такі молодожони

Я гадаю, ви знаєте, хто такі молодожони? І саме тому докладно
не зупинятимусь на цьому. Скажу коротко:

1. Молодожони — в переважній більшості молоді люди, які думають уночі про день, коли вони одержать квартиру.

2. Молодожони — молоді люди, які живуть довгий час там, де й жили, а зустрічаються, між нами кажучи, в бібліотеці (найкраще — читальний зал), в кінотеатрі (найліпше — балкон або партер, останній ряд від екрана), на вокзалі під час прибуття і відходу поїздів (маємо на увазі пасажирські, що приходять і відходять у будь-яких напрямках), на алеї старого парку, в давно забутому човні, у вашому улюбленому місці (там, де вперше поцілувалися).

3. Молодожони — мрійники, які бажають у перший період свого життя:

а) щоб швидше промайнув довжелезний день;

6) щоб ніч була дуже-дуже темна і дуже довга;

Порада: для двох перших "дуже" найкраще одружуватися в кінці липня або на початку серпня, для третього "дуже" — взимку;

в) щоб уночі не було дощу;

г) щоб господарі квартири виїхали на одну ніч до своїх родичів — щастя; на дві ночі — срібне щастя; на три ночі — золоте щастя; на чотири ночі — золото, а не щастя;

д) щоб над їхньою улюбленою лавочкою перегоріла (розбилась) лампочка;

е) щоб лавку раніше них ніхто не зайняв;

є) щоб не нявчали коти і не гавкали собаки.

Коли сердиті молодожони

1. Коли йде дощ одну добу.
2. Коли іде дощ дві доби.
3. Коли іде дощ вічність (це до трьох діб).
4. І коли господарі його квартири не їдуть до своїх родичів:

а) на одну ніч — погано;

б) на дві ночі — ще гірше;

в) на три ночі — злість;

г) на чотири ночі — ненависть.

5. І коли господарі її квартири не їдуть до родичів:

а) на одну ніч — за що я їм гроші дала;

б) на дві ночі — а Лідія Семенівна з Петром Пилиповичем часто їздили;

в) на три ночі — перейду до інших;

г) на чотири ночі — я б їх своїми руками задушила.

Як народжують молодожонів

Починається це приблизно так:

— Женився б ти, синку! Дівчат он скільки!

— Щось не бачу.

— Він не бачить! Ну, а Галю ти бачиш?

— Ну?

— Чим вона тобі не пара? Які батьки: старий — лікар, стара — акушерка. Галя інститут кінчає. Та й вона дівчина непогана. Здається, тиха, ввічлива. Завжди так привітно з твоїм батьком вітається.

— То хай на ній батько й жениться.

— Чув? От які тепер діти пішли. Хіба я колись могла так матері сказати? Та ніколи в житті. Добре. А чим тобі Світлана Прокопенкова не до душі? Батько виконробом у будівельному тресті був. Дім який збудував і для себе, і для дочки. Чого там тільки нема! Кажуть, лише пташиного молока не вистачає.

— Та й у тресті і досі в старого знайомство є, — це вже батько, — може завжди машину взяти, плитки чи ще якогось будівельного матеріалу дістати. Не жив би, а в маслі купався.

— А Жанна Мотрина, — знову мати. — Чим тобі не пара? Вже учителює. В батька машина власна, коза, садок. Яблука і полуничкі аж у Ленінград возять.

— Довозяться, — це вже ви.

— Не довозяться. Та й не чуже возять — своє.

Ви не слухаєте, І правильно робите.

Буває, починається з отакого. Коли рідні ваші, нібито між іншим, самі до себе:

— Гарних батьків Світлана. Мати така мила у неї.

— А батько?

— За батька нічого й казати. Стільки понастарався... А що вже побачив чоловік світу! Та й людина яка! В яких тільки керівниках не ходив!

Ви пропускаєте і це повз вуха. І теж, між нами кажучи, правильно робите.

Як народжуються молодожони

Народжуються молодожони в місті, в селі, на хуторах, у селищах, на станціях та в інших населених пунктах за найнезвичайніших обставин. Народжуються вони часто й у вагонах поїздів і трамваїв, у автобусах, тролейбусах, літаках і навіть, як відомо з історії, в космосі. Народжуються не так після знайомства, як ознайомлення. Для останнього випадку ми подаємо кілька зразків послідовності. Перше запитання після того, як вона вам сказала, що "і я вас десь бачила", а ви примітили в неї, між нами кажучи, гарне личко, пружні груди, тонкий стан, стрункі ніжки і розумні студентські очі. Можна вважати, що з цими даними вона вже ваша майбутня наречена на п'ять процентів.

— І давно ви вже працюєте? — перше запитання.

— Що ви?! Я навчаюсь.

Не вигукуйте зопалу: "Де?" Це може її перелякати і насторожити. В цьому разі найкраще сказати "чудово" і процитувати: "Учитись ніколи не пізно". А вже потім так лагідно і скромно:

— І де, пробачте, вчитеся? — це друге запитання. — В якому технікумі?

Не в інституті, не в університеті і навіть не в академії, а саме в технікумі. Це дуже важливо. Ви ж не за освітою женетесь! А коли помилились, вона сама вас поправить. Така вже скромність людська.

— Що ви! Я в університеті.

Вважайте, що співбесідниця вже на десять процентів ваша майбутня наречена.

— Вступили чи закінчуєте? — третє запитання. Це теж дуже важливо.

— Закінчую.

Після цієї відповіді проценти з цифри десять перескакують на цілих п'ятдесят. Далі все йде як по маслу. Наступні запитання стосуються батьків. Тепер основне — батьки: хто вони і що ви з них матимете. Своє ж соціальне походження ви поки що намагаєтесь приховати. Принаймні до одруження чи до того часу, коли ваша п'ятдесятипроцентна майбутня наречена скаже, яких вона батьків. Вам, безперечно, хочеться, щоб вона була щонайменше донечкою людини, яка має власний дім і їздить бодай на персональній машині.

Коли ще недавно вам, синові селянина, хотілося записатися, що ви з діда-прадіда кріпак, то чого ви тепер варті, коли у вас немає "дяді" чи "тьоті"?

Далі запитання про батьків:

— Важко, мабуть, самій, батьки не допомагають?

— Чому ж? Щомісяця присилають і мама, і тато. Та й плюс моя стипендія.

Після такої відповіді вона на дев'яносто дев'ять цілих і дев'ять десятих ваша майбутня дружина. Залишився тільки житлофонд. Це третя серія запитань, хоча за вагомістю, між нами кажучи, вона повинна належати до головної серії. Але не можете

ж ви, перш ніж дізнатися, як дівчину звуть, запитати: "Скажіть, будь ласка, у вас є власний будинок чи хоча квартира, щоб я міг вести з вами розмову далі?" Або: "Ви мені подобаєтесь, звичайно, і я закохаюсь у вас, якщо ви володарка чудесного особняка чи двокімнатної квартири".

Тому ви провадите так:

— В гуртожитку, мабуть, цікаво жити?

— Що ви! Я живу вдома. У нас свій особняк, а в Ужгороді квартира. Щоправда, він на нашу покійну бабусю записаний. Влітку ми їдемо на дачу до Чорного моря, в Одесу. Ви ніколи там не були?

У відповідь ви можете промовчати. В душі співбесідниця вже стала стопроцентною вашою дружиною. Саме після цього негайно кажіть:

— Я стільки з вами розмовляю, а досі не знаю, як вас звати. Давайте знайомитись.

— Давайте, — весело відповідає ваша стодвадцятипроцентна дружина і простягає ніжну ручку.

Останнє ваше запитання:

— То коли ми з вами зустрічаємось? — І самі відповідаєте: — Завтра, о дев'ятій годині вечора на площі Поповича під репродуктором.

Звичайно, побачення ви призначаєте в тому разі, коли після всіх запитань вона ще захоче розмовляти.

Може трапитись, що, перед тим як ви призначите побачення, ваша стодвадцятипроцентна дружина запитає:

— А де ви навчаєтесь?

— В інституті... заочно.

Де, на якому курсі, факультеті — відповідати не обов'язково. Але обов'язково брати ініціативу в свої руки.

— Чому заочно? — запитаєте ви. — Скажу. Знаєте, якось і незручно говорити, але я... Словом, батька убило на війні, — в цю мить думаєте, як йому там у колгоспі працюється. — Мати померла. — Подумки пригадуєте вчорашню розмову з матір'ю: "Тож дивись мені, синку, не заводься там з усякими такими дружками. Це ж місто. Вуркагани всякі. Та й фіф отих обходь десятою дорогою, бо всі соки вип'ють з тебе і з нас. Ми й так з усіх сил стараємось. Тож дивись там за собою. А надумаєш одружитися, бери таку, як сам. Не на красу і багатство зирся, а щоб людиною була".

Та ви вважаєте, краще про таких батьків, між нами кажучи, зовсім не говорити, ніж говорити про них.

Але ви не такий і зустріли не таку. А такий, яким вас мати бачить, і зустріли отаку, яку вам мати радить. І одружились не тільки без отих запитань, а взагалі без усяких. Одружилися майже мовчки, якщо не брати до уваги суфіксів у словах: "ластівочка", "рибочка", "лебідонька" — і дієслів та займенників: "я тебе люблю", "ти мій", "ти і я", "я твій", "я твоя", "ми — я і ти" (десь сполучник вкрався)т,и і я — ми".

Саме таких ми й описуємо. Ви берете з нею шлюб, вона виходить за вас, а не... (пам'ятайте, що мати казала). Словом, ви одружуєтеся з любові і несете заяву до загсу,

коли... (Читайте через один розділ).

Про що слід і про що не слід розмовляти молодожонам до одруження

Молодожони розмовляють між собою переважно пізно ввечері.

Говорять вони майже ні про що. Говорять не так, як ми з вами, а самими тільки очима, скріплюючи сказане напіврозтуленими губами.

Отака мова в молодожонів.

Інколи — це залежить од характеру — вона каже:

— Любий, мені з тобою так добре. Еге ж, ти мене вічно любитимеш?.. Правду кажуть, що з милим і під вербою рай.

Він:

— Авжеж, моє гарненьке, — є така форма звертання в закоханих, — Одружимось — на руках носитиму. Ось цим ручкам, — знімаєте їх з своєї шиї і притуляєте до своїх губ, — не дам ні до чого доторкнутись. От побачиш.

Відразу ж після цього вона повинна сказати цілком серйозно і тверезо, але лагідно і не грубо:

— Ти хоча б не обманював.

Проте цього ніхто не каже. Кажуть таке:

— Знаєш що, я давно тобі хотів сказати... — Між цими словами багато цілком природних і цілком душевних хвилювань і пауз: ви ж не вп'яте одружуєтесь. — Я давно хотів тобі сказати, але не наважуюсь... Розумієш... Словом... Ну, ти сама повинна догадатися...

Вона вперто не догадується, і от так майже щодня до світанку.

Це не так легко зробити, як вам здається. Але ви самі собі кожної миті клянетесь сказати це неодмінно завтра. І, безперечно, не дотримуєтесь клятви. Дехто з більш винахідливих інколи для сміливості вживає якісь "грами". Але після них чути "запах" і наступне "завтра" кінчається ось так:

— Ти, мабуть, дуже любиш пити? А може, навіть і битимеш мене? То знай, коли ми одружимось і ти мене хоч раз удариш, я тебе зразу ж залишу...

А цього, виявляється, теж не варто говорити з двох причин: по-перше, ви не знаєте, що таке сімейне життя; по-друге, не знаєте, що буде з вами завтра.

В цьому разі треба розмовляти інакше. Він:

— Давай одружимось. Я оцим твоїм ручкам не дам ні до чого доторкнутися. Звичайно, коли в нас буде пилосос і пральна машина.

Вона:

— Любий, я тебе і під вербою любитиму. Звичайно, коли нам дадуть там квартиру, а вербу не зріжуть.

Якщо ж ви знехтуєте оцією широко практичною порадою, боронь вас Боже, додасте, що вона з вами житиме, як у раю, то знайте: сімейне життя в уявленні багатьох — це сад, в якому зривають квіточки щастя; сімейне життя для декого

насправді — це пекло, в якому збирають ягоди розчарування.

Коли йти до загсу

Якщо ви познайомилися з попереднім розділом і з певністю можете заявити, що "я підготовлений (підготовлена) до цього", то сміливо йдіть у загс.

Перед відвіданням цієї установи ви трохи розгублені. Ви не можете розв'язати однієї простісінької задачі. А саме: чи чекати квартиру, а вже тоді одружуватися, чи перше одружуватися, а тоді вже чекати квартиру. Обидва варіанти вам не підходять. І ви їх не можете розв'язати, як і не можете влаштуватися на роботу, де, щоб працювати, потрібна прописка, а щоб була прописка, треба працювати.

(Маємо на увазі місто, а не колгосп. У колгоспі з цим легше).

Що ж тут робити? Коли чекатимете квартиру, то, значить, довго не одружитесь. Коли ж хочете мати квартиру — одружуйтесь. І ви її, квартиру, матимете, хоча не відразу. Як же зробити так, щоб відразу одружитися і відразу мати квартиру? Способів є багато:

перший — одружуйтесь на квартирі з дружиною;

другий — на татові, який може вплинути, подзвонити;

третій — на такій же мамі;

четвертий — на такому ж дяді;

п'ятий — на такій же тьоті; і ще сотні дві подібних способів.

Але пам'ятаючи, що таке одруження — позолочене рабство, ви одружуєтесь не на татові, не на мамі, не на дяді і навіть не на тьоті, ви одружуєтесь на коханій. З милою хоч і під вербою рай, але ви живете в такому поясі, де погода так часто міняється, що верба вас не зовсім влаштовує. Отже, ви хочете мати квартиру і дружину. Ви їх матимете. Головне в цій справі — момент. Познайомившись з дівчиною сьогодні, не розходьтеся з нею завтра. Дружіть день, два, тиждень, півмісяця... Як раптом:

— Ти знаєш, нам квартири даватимуть. Завідувач сказав: "От коли б ти одружений, то дали б і тобі, а так..."

— То за чим затримка?

— Потрібно одружитися.

— То що, в тебе нема дівчини?

— Є, але...

— Що? Вона за тебе не хоче виходити?

— Та ні.. Я ніяк їй не наважусь сказати.

— А ти скажи.

— Боязко.

— А ти не бійся.

Словом, ви не злякались і пішли до загсу. Пішли так, ніби щось украли. Ви йдете, і вам здається: всі знають, усі дивляться тільки на вас, думають теж тільки про вас. Розписалися, одружилися. А ваш завідувач:

— Тільки одружився — і зразу хочеш квартиру?!

— Ви ж самі казали, Дермидонте Аполлоновичу.

— Мало що я казав. Не будь наївним. Невже ти гадаєш, що в житті все так легко, як тобі здається? Коли б так було, тоді тобі набридло б жити. Ти повісився б. Розумієш, повісився б. Сам, на мотузці. Ну, в крайньому разі, на золотому ланцюжку. Уяви собі. Ти захотів одружитися на красуні, раз — і в тебе вже красуня. (Дермидонт Аполлонович — психолог). Потім ти забажав, щоб вона тебе полюбила. Два — і вона тебе полюбила. Квартиру? На тобі квартиру. Автомобіль? Автомобіль. І що ти захотів — усе є. Захотів розуму? Будь ласка, тобі розуму ціле відро. Хочеш два? На тобі два!.. Хіба так цікаво? Нецікаво! Бо все, брат, легко дається, без перешкод. Тільки в труднощах насолода. Зрозумів?

— Але я хотів хоча б одну кімнату.

— А потім тобі захочеться дві, а тоді три, а тоді...

— Та я ж не такий!

— Всі ми такі. Людина ненаситна. (Дермидонт Аполонович — філософ). Їй завжди мало. Крапки в житті вона ставити не вміє. І в цьому її трагедія. А ти не журись. Не мине й двох років, квартирку одержиш.

Є ще один момент, коли можна зробити так, щоб відразу і одружитися на коханій, і мати квартиру. Це коли:

— Рибульчик, ти знаєш, є шанс мати квартиру. Створюється житлокооператив. Потрібно негайно внести пай і... відповідні документи.

— Які документи?

— Ну, паспорти. Різні довідки з місця роботи, про віспу і, звичайно, свідоцтво про одруження. Не витріщайся на мене. Так і сказали. Без свідоцтва в кооператив різних там закоханих не приймають. Отака ситуація. Але вихід є. Давай побіжимо і розпишемось. Одержимо оце саме свідоцтво.

Ви поспіхом одягнулись, випрасувавши тільки комірчик сорочки, і — до загсу. Але в установі з такою поетичною назвою вам сказали, що необхідні деякі маленькі формальності.

А саме: напишіть і подайте заяву, заплатіть гроші, а розписатися ви зможете через... місяць. Не через годину, навіть не через день, а через місяць.

— Та це ж вбивство!

— Яке вбивство?

— Через місяць розписуватись закоханим! Хто це витримає?

— Раніше не можна. Потрібно, щоб ви все остаточно зважили і перевірили як слід свої почуття.

— Що перевірили?

— Почуття.

І це кажуть вам, людям, які перевіряють їх більше тижня. Що ж робити? Свідоцтво потрібне рівно через тиждень і не пізніше, а тут через місяць. Вас осяває рятівна думка. Ви згадуєте нарешті знайомого директора Палацу молодожонів. Ви ж можете розписатися, так би мовити, "по знайомству". І негайно дзвоните:

— Анатолій? Привіт! Не впізнаєш? Так! Ти розумієш, вирішив юність покінчити самогубством. Не розумієш? Одружитись вирішив. Виручай. Та не наречену. Вона вже є. Навіщо шукати. Потрібно нас негайно розписати. Ну поясню потім. Треба — і край. Питатимеш опісля. Тебе питатимуть? Ніхто тебе не питатиме. Не бійся.

Між нами кажучи, він зрозумів і сказав: "Післязавтра я вас пропущу швидкісним методом".

Весь наступний день ви перевіряєте почуття в кав'ярні "Дружба". (Отже, "Дружба" дорожча за все). Ви тільки два рази полаялися і цілий вечір не розмовляли зовсім. Закохані завжди так. День промайнув швидко.

А назавтра, відпросившись з роботи, ви їдете в Палац.

Все було б добре, якби в автобусі якась нахаба не прокрутила в останньому капроні вашої коханої дірку.

— Треба ж обережніше.

— Можеш брати таксі, — відповіла нахаба.

Щоб це не затягувалось до останньої зупинки, негайно кажіть без п'яти хвилин дружині, що з цією діркою, між нами кажучи, ви її не менше любитимете, а то не заспокоїться.

Нарешті ви приїхали. Уже чекають свідки. Ви одягнені, звичайно, в свій робочий одяг, свідки, звичайно, ніби щойно з ательє мод. Коли свідки побачать вас, обличчя в них несподівано витягнуться. Крім того, свідки скажуть, що директора Палацу нема і сьогодні не буде. Отже, про швидкісний метод одруження не може бути й мови.

Щоб остаточно не розчаровувати своїх свідків, найкраще йти з ними в найближчий ресторан.

Після того як ваші свідки щезнуть у різних напрямках, навіть не попрощавшись, ви кажете:

— Якщо завтра нас не розпишуть, — ніколи не женюсь. На мій погляд, трьох спроб більш ніж досить.

Вранці ви знову в Палаці. Директор Анатолій, попросивши пробачення, запевнив, що сьогодні вже все зробить. Після цього вас ведуть до кімнати нареченого, а її — до кімнати нареченої. Звідти ви підіймаєтесь по східцях, вкритих оксамитовим килимом. Чекаєте свідків. Та свідки не йдуть. Вони й не прийдуть. Чекати даремно. Тому, взявшись за руки, під звуки "Гімну великому місту" Глієра ідіть самі до місця страти... даруйте, до місця одруження. За столом вічно сидить з добре відшліфованою усмішкою тьотя. Так і не знімаючи усмішки з обличчя, вона каже: "Тут видають готові свідоцтва, а вам потрібно ще розписатися".

Ви, ледь не збившись з ніг, біжите до іншого столу. Там для вас підготовлена чудесна білозуба усмішка іншої тьоті. Вона підводиться і теж, не знімаючи усмішки, заявляє, що ви, по-перше, віднині найщасливіші люди на землі, а по-друге, з цього моменту ви чоловік і жінка.

У ці хвилини своїй подрузі можете шепнути: "Ну, тепер тримайся" і, зібравши рештки сил, ставте в книзі свої закарлючки. І тільки після цього вам дають омріяні

свідоцтва.

Щоб відзначити таку подію в своєму житті, йдіть у кіно. Там неодмінно демонструватиметься "Засуджений до страти втік" або "За мить до смерті". Фільм підніме ваш дух. Після цього ви проведете свою подругу на площу Закоханих (там живе ваша дружина) з думкою: "От коли б її господарі виїхали хоч на одну ніч". Вона ж побажає провести вас із думкою: "От коли б його господарі пішли в гості хоча б до півночі". Та ні ваші, ні її господарі не збираються в цю ніч нікуди ні їхати, ні йти. Перед цим не забудьте віддати свої перепустки в магазин для молодожонів сусідам-пенсіонерам — у вас однаково грошей на покупки нема. А коли ж є, то не забувайте про пай в житлокооператив і розходьтесь по домівках.

Як починається перший день сімейного життя

Починається він із зустрічі в бібліотеці чи на вулиці, коли ваша законна дружина вам на вушко шепоче:

— Любий, я тобі хочу щось сказати.

— Ну...

— Давай краще підемо до мене додому.

— Та ні, ліпше в парк.

— Сьогодні мої господарі поїхали до своїх родичів.

— То чого ж ти мовчиш? — вигукуєте ви і квапитесь до виходу.

Так почався перший день вашого сімейного щастя. Дружина вперше в житті вирішує вам приготувати, між нами кажучи, свій перший обід. Ви вперше в житті відчуваєте себе одруженим чоловіком. Після обіду лягаєте відпочивати. Втикаєте в горщики кімнатних квітів цигаркові недокурки, дружина старанно витягує їх звідти і викидає в сміттєпровід.

Потім лягає поруч і запитує:

— Скажи, а чому ти саме на мені оженився?

— Як чому? Тому, що ти мені подобалась.

— Тільки подобалась? А тепер не подобаюсь?

Ви знехотя струшуєте попіл цигарки на улюблену хазяйчину серветку з Венерою та Амуром. Потім міцно затягуєтесь і кажете:

— Ну, що ти кажеш?! Я просто не так висловився. Навпаки, тепер ти мені ще більше подобаєшся.

— Усього-на-всього подобаюсь?

Пам'ятайте, що жінка — гірше слідчого. Вона надає значення кожному сказаному слову. Саме тому ви намагаєтесь відповісти як-найвлучніше і знову кидаєте:

— Чому ж? Я тебе навіть люблю.

— Навіть любиш?

— Ну, знаєш...

— Ну добре, не сердься. Скажи просто: я тебе люблю.

— Ну, я тебе люблю.

— Без "ну".

— Ну, без "ну".

— Ти, мабуть, обманюєш?

— Чого ж це я обманюю?

— А що, правду кажеш?

— Ну, так.

— Не обманюєш?

— Коли б обманював, то не женився б.

— Тобі ж треба було на комусь женитися.

— Звичайно.

— І ти вирішив на мені?

— Як бачиш.

— Ну, ясно. Де б ти ще таку дурну знайшов...

— Ну, навіщо ти так...

І так з півгодини, а тоді:

— А скажи, до мене у тебе дівчата були?

Це питання в житті молодожонів, як квартира, як повітря, хочете, як поцілунок, — у перші дні сімейного життя обов'язкове. А потім обов'язкове ще й таке:

— А до мене ти когось цілував?

Тут ви у надзвичайно важкому психологічному становищі. В цей час у вашій уяві постають Софа, Зіна, Ніна, Галя, Валя, Нонна, Лора, Дора, Нета, Катя, Клава. У цих випадках ніколи не можна брехати, як і говорити правду. З двох причин: скажете правду — образиться (краще б ти мені не говорив); збрешете — не повірить (так я тобі й повірю). Кажіть найліпше так:

— Було багато дівчат, але всі вони мене (вас, а не ви їх) залишали.

У цьому випадку жінка неодмінно скаже:

— І це тільки я одна, дурна, за тебе вийшла.

Для чого слід фарбуватися

Цей період життя ви несподівано для себе помічаєте у вашому старому місті незліченну кількість напрочуд гарних дівчат. Ви крадькома кидаєте на них погляди і думаєте: "А може, треба було ще погуляти?" Інших думок ви не допускаєте.

Відвідуючи установи, вам доводиться часто відповідати на запитання секретарок, чи ви одружені, таким тоном, ніби ви вчинили якийсь злочин: скажімо, когось вбили чи обікрали сейф у Державному банку.

І ще одне: одружившись, ви помічаєте, що у вашої дружини далеко не такий тонкий стан, яким ви його уявляли, значно товщий шар хімвиробів, ніж вам здавалося, і зовсім не той колір волосся, про який ви мріяли.

Тут ви, безперечно, згадуєте мудру пораду старших: брюнетам слід одружуватись на блондинках, блондинам — на брюнетках. Це золоте правило. І його не слід нікому порушувати. А ви брюнет і одружились на брюнетці.

В першу чергу вам слід було б її примусити, щоб пофарбувалася або відрощувала косу (необов'язково товсту, але значно довшу ваших кіс). Коли цього не зробить ваша молода дружина, негайно зробіть ви. Або фарбуйтесь, або стрижіться наголо. Якщо ви порушите ці вказівки, то вважайте, що ви забезпечені: на третьому місяці сімейного життя — безсонням; на четвертому — підвищеною нервозністю; на п'ятому — ненормальними ударами серця; на шостому — підвищеним тиском.

Ви пригадуєте, як, будучи хлопцем, ви любили запах її волосся, цілували це волосся. А тепер це волосся потрапляє в борщ, суп, картоплю, чай тощо.

Ви спокійно і лагідно (це обов'язково: в іншому разі автор не гарантує, що на вашій голові залишиться хоч волосинка) запитуєте дружину:

— Скажи, будь ласка, чи не можна було обійтись без цього навару?

Після цих слів, вважаючи себе оригіналом, витягаєте волосину і показуєте дружині. Але краще б вам її, передчасно заплющивши очі, проковтнути. Чому? По-перше, дружина скаже: "Це не моя, а твоя". І ніяке вам "я на кухні не був" не допоможе. По-друге, у вашій зачісці волосся значно довше, ніж у вашої дружини (тепер такі моди), і, по-третє, у вас обох одного кольору волосся. Звідси й вихід: або хай дружина фарбується, або фарбуйтесь ви. Тоді ви завжди будете праві. В іншому разі вам ніколи (!) й нізащо (!) не переконати ні в чому своєї дружини. Вона тепер, вийшовши за вас заміж, готова битися до останньої волосини і довести вам, що ця волосинка не її. Вона у вас вискубе весь чуб, поки не знайде потрібної за розміром і трохи вицвілої на сонці.

Як підшукувати кімнату

Кімнату рекомендується шукати вдвох, щоб потім не чути отого:

— Так ти шукав. Треба було мені самій піти.

— От завтра й підеш сама. Пошукаєш. Побачимо, що ти знайдеш. Приймають тільки студентів.

— А я хто?

— А я хто?

— Сказав би, що й ти студент.

— Сама скажеш.

— І скажу.

— Побачимо.

— От побачимо. Ти взагалі нічого не вмієш. І як я за тебе вийшла?!

— Ще не пізно...

— Що не пізно?

— Розлучитися.

— Ти хочеш?

— Я бачу, що ти хочеш.

— То розводься. Чого ж ти не розводишся?

— Ти розводься. Не думай, що я за тобою побіжу.

— Ну й я бігти не буду.

— Від мене теж не дочекаєшся.

І так до безконечності. А коли вже ваша злість досягла найбільшого апогею — неприязні, — то розходьтесь... до завтра. А ваші думки будуть такі: "І чого я, дурна, за нього виходила заміж?" — "І чого я, дурний, на ній одружився?" — "Були ж хлопці, і які!" — "Були ж дівчата, і які!" "А цей не має квартири своєї, то хоча б чужу шукав. Ще й сердиться". — "А були ж дівчата з квартирами. Тепер я розумію, звідки пішло оте — тільки дурні женяться з любові".

А назавтра:

— Ти ще сердишся?

Мовчання, а потім її мила голівка падає вам на груди, ви чуєте тепло її дихання. І знову:

— Ми такі дурні з тобою. І за що сперечаємось? І завжди через дрібниці. Ти ж мене любиш? Правда, любиш?

— Люблю.

— То підемо.

— Куди?

— Квартиру шукати. Так набридло в гуртожитку. Вже дівчата сміються.

— І мені набридло.

— То підемо?

— Ти ж казала, сама підеш.

— Я не хочу. Давай удвох. Ти ж мене любиш?

— А ти мені сьогодні снилась.

— І ти мені.

— То підемо?

— Ходімо.

Ходити треба від будинку до будинку. Бажано там, де особняки.

— Випадково ви, тьотю, кімнатки не здаєте?

— Вже здала, дітоньки.

— А може, порадите, до кого звернутись?

— Вам іменно на цій вулиці?

— Та хотілося б, а коли вже...

— У мене є одна знайома. Вона живе... А ви хто? Студенти?

— Студенти.

— Вам як — на двох чи на одного?

— Вже на двох.

— На двох? То воно можна, як ви студенти, і в мене.

— То, може, візьмете? Ми заплатимо. Скільки там...

— Ходімте. Мо', ще не сподобається.

Кімнатка вам сподобалась. От коли б у такій жити, то й стипендії не жалко. Тітонька (а за віком, за комплекцією і за сімейним станом — баба) каже:

— Мене звати Антоніною. Антоніна Петрівна, значить. Я до церкви ходжу. А ви ж

студенти?

— Студенти, Антоніно Петрівно, студенти.

— Дивіться, щоб студенти були. А то тепер указ… Та й з пропискою трудно. Так ви студенти?

— Студенти, студенти.

— Дивіться ж, щоб не вийшло навпаки. Бо я баба пряма. Люблю правду в очі рубати. Красти не будете?

— Та що ви? Як ви могли подумати?!

— Про вас я й не думаю. Ви на артистку схожа. Мабуть, не будете, а він… чоловік ваш. Ви, значить, пробачте, щось трохи на мого сусіда. Точніше, я знала одного такого чоловіка, то ви — як дві краплі води схожі на нього… Значить, не будете?

— Не будемо.

— Ну, то й добре. І я ще курю. На вас дим не впливає?

— Ні.

— За кімнатку вісімнадцять карбованців. Тільки дивіться, щоб діточок… А то, знаєте, я цього не люблю.

З бабою прощаєтесь пізно ввечері.

— То як, будемо переходити?

— Ти знаєш, щось мені не хочеться.

— Знову отак житимемо два місяці?

— Жили більше, поживемо менше,

— Можеш жити, а мені вже набридло.

— То ще не пізно.

— Що не пізно?.. (Читай спочатку). І знову розходитесь… до завтра.

Яку кімнату ви знайшли!

Нарешті ви знаходите кімнатку в добродійки, яка тільки й живе, і дихає "ради квартирантів". Бачите, вона не може дивитися і навіть не уявляє собі, як це ще люди живуть без квартир, особливо молодята і, звичайно, студенти. Ви запевнили її, що ви студенти. Хазяйка погодилась вас узяти. Вона заводить вас до кімнатки, не забувши прихопити з собою свічку.

— Ось тут. Мішки й цю картоплю я звідси заберу.

— Ага! — це погоджуєтесь ви.

— Тут поставимо грубку-буржуйку.

— Ага.

— Вікно з Стьопою ми розмуруємо. Воно було колись приблизно ось тут.

— Ага.

— Кімнатка непогана. Тут колись жили студенти, а потім чомусь вибрались. Розійшлися, чи що. А ви студенти?

— Ага.

— Бо таких не прописують.

— Ага.

— Так от, вони тут жили. Непогано було. Стьопа хотів тут свиню тримати…

— Ага.

— А я спланувала ванну.

— Ага.

— Та Стьопа сказав, свиня тут не зможе розростись, а ванну ніде дістати, то ми вирішили здати студентам.

— Ага.

— Кажуть, у вас нібито будують дім для молодожонів.

— Ага.

— Та коли ж то буде? А в мене, коли побачу таких, як ви, — серце розривається. Так і хочеться до себе запросити. Вчора у мене теж було двоє.

— Ага.

— Так він мені здався дуже довгим, а Стьопа сказав, що стіни в кімнаті вибивати не буде. А ви нам підходите. Залишайтесь.

— Ага.

— За місяць братиму небагато, так, як з тих…

— Ага.

— Фінінспекторові при перевірці кажіть, що платите десять карбованців.

— Ага.

— Щоб податки менші.

— Ага.

— А то деруть і навіть не кривляться.

— Ага.

— А з вас ми братимемо… Ми так і вирішили з Стьопою..,

— Ага.

— Тридцять карбованців.

Господарка виходить…

— Мені здається, чудова кімнатка, любий. Нам і тут буде з тобою добре. Он там поставимо ліжко…

— Якщо воно влізе, — перебиваєте ви.

— Ну, односпальне. Ми ж чудово вміщувались з тобою і на односпальному. Ти згоден? Правда, згоден? Невже ми ще будемо два місяці шукати?

Ви погоджуєтесь, а ваша половина провадить:

— Ось тут поставимо стіл, а по боках стільці.

Ви знову:

— Як влізуть.

— Ну гаразд, поставимо один. Я в тебе на колінах сидітиму. Я так люблю в тебе на колінах сидіти. А там у куточку — етажерку. Правда, чудово буде?

— Звичайно.

— А подивись, вікно яке? Наче навмисно для закоханих. Ми завжди сидітимемо в

темряві. Я так темряву люблю. Правда, тобі подобається кімната?

— Звичайно.

— А яка, любий, підлога! Невже ти всерйоз думаєш, що я тут поламаю свої останні шпильки? Правда, ти так не думаєш?

— Звичайно.

— Ну, чому ти такий? Ти весь час тільки кажеш "звичайно". Скажи, любий, ще щось. Правда, ти радий?

— Дуже радий.

— А стіни, любий...

Але тут входить господарка.

— Ну, що ви скажете? Обдумали?

— Ми згодні. Нам подобається, — це ваша дружина.

— Правда, вікно... — починаєте ви.

— Вікно Стьопа розмурує і засклить.

Хто такий Стьопа, ви ще не знаєте, але здогадуєтесь.

— Та ви не турбуйтесь, — каже ваша законна дружина. — Ми тут дірочку закриємо поки що подушечкою. Думаю, нас не протягне.

Між нами кажучи

— Та зараз літо, — додає господарка. А потім: — У вас щось є?

Ви не розумієте.

— Ну, з меблів: шафа, ліжко, стіл, етажерка, стільці!

— Гм, — щось видавлюєте ви. Це не означає ні першого, ні другого, навіть останнього.

— Ясно. Стіл я вам свій поставлю, стілець з кухні внесу, а ліжко і матрац доведеться вам купити. Шафу не раджу. Здається, не влізе. Приходьте через тиждень.

— А раніше, гм, не можна?

— Раніше? Ну що ж, навідайтеся в п'ятницю. Взимку дрова ваші, світло — наше.

У вас очі стають круглими. Дружина стискає вам лікоть.

— Ну, не треба, любий. Це ще й так добре. Моєї стипендії якраз вистачить, а на твої...

Йдете до воріт, коли господарка з вікна:

— Алло! Молоді люди! Одну хвилиночку!

Чекаєте. Виходить.

— А ви студенти?

— Студенти. Я в мед, а вона в пед.

— Ну, тож дивіться мені. Це тільки так я для вас. Ви мені щось, відверто скажу, дуже сподобалися. Бо незабаром мій племінник має приїхати з армії, то...

— Та ні, ми студенти. Невже ви не вірите? Може, документи? — вдавайте, що до кишені збираєтесь полізти.

— Та навіщо? Хіба я не вірю? Приходьте в п'ятницю.

Чому слід вибирати саме таку кімнатку і саме таких господарів

Як я вже писав, кімнатку ви повинні вибирати саме таку, яку ви і вибрали. Це означає, що навіть тоді, коли вам не зовсім захочеться бути разом, то ви будете. Захочете окремо лягти — не зможете, бо нема де і немає на чому.

Кімнатка у вас, як ваша мила казала, справді рай. Пеклом вона здається тільки взимку, коли розпалюєте грубку-буржуйку і вона димить, як дореволюційний паротяг. Розгублюватися не варто — відчиняйте навстіж вікно. Двері відчиняти не рекомендується — дим може потрапити у хазяйчину господу.

Грубка — чудова річ. Коли палите — тепло і димно. Перестали палити, відчинили вікно — стало холодно, але без диму. А що вже вам більш до вподоби, вибирайте самі. Тут я порадити нічого не можу…

Спочатку ви знайомитеся з господою та з її господарями. Особняк вам нагадує величезний гуртожиток. Тут живуть господарка Людмила і пес Руслан, господар Стьопа і син Карло, а також юнаки й дівчата. Лише через місяць ви довідаєтесь, хто з них студенти, а хто — діти хазяїв.

Хазяйка — ніжне і худе створіння з невеличким отвором у голові, в якому ряд золотих зубів. Вона вічно скрипить або вічно плаче. Грошей у неї ніколи нема. Вона завжди позичає в сусідки, чоловік якої… листоноша.

Господар — товстий, оцупкуватий дядько, що нагадує шматок обапола. У нього червоно-синюватий ніс. Господар — вічний добряк. Тихий і лагідний. Коли зустрічає вас, каже: "А ти хитрий. Тоді обдурив мене. Казав, що студенти. Знаєш, що інакше не прийняв би на квартиру. Але нічого, живи. Ти гарний хлопець. А жіночка в тебе… Де ти взяв таку? Ну, як лялька, Я її на руках носив би. Оце й моя язва така була колись. У-у-ух, гадюка… Де вона взялась на мою голову?" І раптом: "Говори про щось інше, бо вже йде. Ти говори, а я піду".

Ви оглядаєтесь. Стежкою в саду справді йде хазяйка Людмила, а за нею пес Руслан.

Руслан — розумний рудий пес з білими іклами. Любить ловити горобців, їсти студентський цукор та ковбасу. Ці продукти є своєрідною перепусткою за флігель. Без цієї перепустки туди пройти майже неможливо. Руслан задарма не пропускає.

— А ви йому, Колю, шматок ковбаси чи кусок цукру киньте, — радить господарка, — і він не вкусить. Руслане, Русланчику. Мій розумненький, гаразд, пропусти сьогодні Колю, він тобі завтра зразу два шматочки дасть.

Руслан у відповідь показує ікла. Це означає, що нічого не вийде. Добродійка Людмила виручає:

— Йдіть до мене, Колю, я позичу вам рафінаду. Матимете свій — віддасте. Не будете ж ви цілий день в руках штани тримати.

Господарка ваша справді добродійка — вона завжди запрошує на свій день народження та на день народження своєї дочки. Іменини господаря не відзначаються. Запрошує не всіх. Лише вас і деяких сусідів. Студентам по комірчинах розноситься самогон і холодець. Хліб вони свій дістають.

Вам, звичайно, найкраще відмовитись од іменин, якщо захочете продовжити своє життя хоч на два-три роки. Але ви цього не робите. Врятувати від іменин вас може тільки лікарняний листок. Але його у вас немає, й ви йдете, ні, не йдете, а хазяйка затягує вас на торжество. Затягнений, вітаєте її, п'єте за неї, а вона:

— Дорогі мої гості. Це мій найдорожчий квартирант...

"Факт", — хочете вигукнути ви, згадавши ціну за кімнатку, але стримуєтесь.

— Таких квартирантів у мене ще не було. Штрафну йому, щоб не запізнювався.

Така тут традиція — не запізнюйтесь. Випили. Тільки взялися за виделку, як:

— А тепер вип'ємо за його молоду жіночку. Щоб вона завжди була така гарна і добра, як...

Ви намагаєтесь хоч щось вкинути до рота, але:

— Невже ви не любите своєї жінки? Невже ви не хочете за неї випити?

— То я ж тільки що...

— Отакі всі тепер чоловіки.

Ви не хочете бути таким, як всі, а тому п'єте. Тягнетесь до виделки, але чомусь хапаєтесь за чарку. Господарка:

— Оце я розумію. Мій квартирант хоче випити за свою препоганющу хазяйку.

— Ну, що ви! — це вже ви кажете. — Таку, як ви, я вперше в житті бачу.

— Дорогі мої гості! Ви знаєте мою трагедію, — господарка витирає сльозу. — Карла в тюрму посадили. І за що? Розламав ларьок, взяв три пачки цигарок і кілограм печива. Шість місяців дали, А він ще ж дитина. Вип'ємо, щоб мій Карло швидше повернувся. А ви чому не п'єте? — це до вас, — Хіба ви не хочете, щоб мій Карло повернувся?

Що ви на це скажете? П'єте і тягнетесь до виделки. Вона падає, а в очах — дві господарки і подвійний ряд золотих зубів.

— Раєчка моя при смерті. Я хочу випити за те, щоб вона швидше видужала.

Ви п'єте. А потім вам здається, що хтось нахиляється над вами в білому халаті і каже:

— Так він же п'яний. П'яниць швидка не бере. Відправляйте у витверезник...

З чого і як починаються сімейні будні

Одружившись, ви непомітно втрачаєте людські імена. Тепер ви зразу стаєте "старим", а дружина "старенькою" чи "мамулею", Інколи вона стає "рибою", а також "моє дурненьке", "моє дурнесеньке" і "мій дурепчик". Це залежить од відтінків радісного настрою і припливів ніжності. Щоправда, дуже часто трапляються випадки, коли в сім'ї молодожони з успіхом обходяться займенниками. Наприклад:

— Може б, Ти все-таки принесла води?

— А Ти не можеш?

— Чому щодня повинен це робити Я, а що робитимеш Ти?

— У Мене, по-твоєму, немає роботи? Пере, прасує, варить, миє, шиє хтось інший, правда? Ти, мабуть, гадаєш, заради цього й вийшла заміж?!

— А Ти гадаєш, що Я оженився тільки тому, щоб Тобі хліб носити?

— А хліб їм тільки Я?

— Ну й не тільки Я.

— Добре. Я принесу хліб, а Ти принеси води.

— Я рубатиму дрова.

— Дрова ж нарубані.

— Для розпалювання потрібні трісочки.

— Я розпалю без трісочок.

— А Я без трісочок розпалити не можу.

Нарешті, вимотавши одне одному добрий кілометр нервів, ви йдете по хліб. Рибулька біжить по воду… з двома відрами.

— От бачиш, Рибочко, все добре, а Ти, моє дурнесеньке, сердилось.

— На Тебе не будеш сердитись. Ти такий противний, Старик безсовісний, що Я прямо не знаю, як за Тебе вийшла заміж? Де були мої очі?

Тепер ви рідко говорите про книги, кіно, поезію, театр. У вас ніби і мрій (лише про ордер на квартиру) нема ніяких. Все це збираєтесь надолужити в новій, власній квартирі. Як одержите, так і серйозно візьметесь за мистецтво. А тепер… Хай уже й так.

Увечері ви поривається остаточно з займенниками і переходите поступово на слова Риба, Старик, Мама…

Вранці.

— Їж картоплю.

— Не хочу. Вона мені вже ось тут, — показуєте на горло, — стоїть. Щодня одне й те ж. Не знаю, як тобі, а мені набридла оця щоденна картопля з щоденною ковбасою.

— Добре, що ковбаса є. Будеш одержувати іншу зарплату — будуть інші страви.

— Але Толик, — це сусід ваш, — менше одержує проте його Соня і борщ варить, і до борщу.

— А я тобі борщу не варила?

— Варила, але…

— Що "але"? Пересолювала?

— Та ні.

— Несмачний?

— Ні, він мені просто приївся. У тебе ж так: як борщ — то місяць борщ, як картопля — то місяць картопля.

— Добре, завтра я тобі зварю суп. Чого зморщився? Не хочеш?

— А може, щось із тієї книги, що я тобі купив, підберемо?

— Не сміши мене. Ради Бога, не сміши, З тими грішми, що ти приносиш, тільки в ту книгу заглядати. Треба було на базі чи складі влаштуватися.

— Як тобі не соромно? Я ж працівник з середнім заробітком, у мене втричі більша зарплата, ніж у того Толика,

— Дурненький мій. Він же не спить так, як ти. Розумієш, не спить.

Ви нічого не розумієте.

— Вони вміють жити. У них є гроші, а в тебе?..

— Гроші — не основне. Гроші — вода. Головне — це друзі. Позич у Петра.

— Я йому тільки вчора віддала.

— То в Семена.

— А Семенові з чого віддам?

— Позич у Кузьми.

— А Кузьмі?

— Ну, як ти не розумієш простої арифметики?! Береш у Петра — віддаєш Кузьмі, береш у Семена — віддаєш Петрові, і так без кінця.

— Але колись треба буде й з ними розрахуватися?

— Як помремо — останньому не віддамо.

Після цього ви робите висновок, що найкраще, звичайно, вам жилося перших два місяці, коли ви перебували на різних квартирах, а стрічалися раз на добу. Тепер ви живете в спільній кімнаті, де, як ми вже писали, крім ліжка, стола і стільця, залишилось ще місце для етажерки. Це значно ліпше, ніж для дивана. Коли б тут було місце для дивана, то комусь з вас не було б місця на ліжку. Причин для цього, як ви бачите, багато. А коли б їх було трохи менше, не слід різко переводити розмову з однієї теми на іншу. Скажімо, таку:

— А ти знаєш, я колись в армії найкраще мив підлогу.

— От і добре! Я оце якраз хотіла, щоб ти в кімнатці помив, та не наважувалась. Гадала, що знов образишся, а коли так, то, будь ласка, я подивлюсь.

Виходу у вас ніякого. Відмовитесь — значить, чи ви, чи ваша половина в цю ніч спатиме на підлозі і не говоритиме до ранку. А коли ж не відмовитесь, то вважайте, що віднині і назавжди митимете в кімнатці підлогу тільки ви. Жінки всі такі. Досить вам чимось їм допомогти, як вони вважають, що це вже ваш святий обов'язок на все життя. Отже, не кажіть:

— А я, тільки ти не ображайся, картоплю смачніше смажу, ніж ти.

— Від нинішнього дня будеш смажити.

От до чого доводить ваша нескромність. Звідси мораль: уміеш — не хвались.

Чи бувають спогади у молодожонів

Спогади бувають найчастіше тоді, коли ви думаєте: "І навіщо я одружувався? Адже можна було б ще погуляти. Тепер такі дівчата підросли!"

Спогади напливають тоді, коли ви починаєте лаятись через кожну дрібницю: пересолений борщ (вари сам!) і пересмажену картоплю (ходи в їдальню), волосся (треба було без волосся брати!), миття підлоги (а ти не можеш?), чистку черевиків (треба було на служниці одружуватися!), костюмів (а що ж ти робитимеш?). І ще сотні й сотні таких відповідей. Цікаво, навіщо ж ви одружувались? Хіба під час парубоцького життя ви самі собі не пересолювали картоплю чи борщ, не чистили черевики чи костюми? І ніхто на вас не кричав, не лаяв і, головне, так безжалісно не шматував ваших нервів, як тепер. Вихід один: прасуйте і варіть самі. Це єдине, що забезпечить

вам безсоння, гіпертонію і манію "сам все вмію, сам все зроблю".

У вашій пам'яті маячитимуть романтичні парубоцькі будні. Ви пригадуєте чудовий парубоцький ранок, коли, лежачи в ліжку до дванадцятої години, починаєте доїдати вчорашні бички в томатному соусі і запивати холодним чаєм. А тепер, якби ви це зробили, обов'язково почули б таке:

— Ти що, здурів? Хочеш шлунок розладнати? Він у тебе й так ледве тримається. Фталазолу на тебе не настачиш. Банка цілу ніч стояла. Там же окис, а скільки мух у кімнаті. Не можеш потерпіти — зараз картоплі на салі підсмажу. З яйцем будеш чи з ковбасою?

— І з помідором теж.

— І коли вже ж тебе нагодую. В тебе он уже живіт росте!

Ви хочете чаю, а вам:

— Знову на холодний чай потягло. Це ти так на книги вчора увечері гроші брав? На книги? Ану, дихни!

Дихнули.

— Ти що, не можеш дихнути як слід?

— Я вже з тобою не те що дихнути, дихати не можу.

— Ой, нещастя моє. А до мене ти міг дихати?

— Міг.

— Ану, дихни, бо як дихну, то й дихати перестанеш.

Дихаєте.

— На мене дихай.

Дихнули на неї.

— О, я так і думала. Я так і думала!

— Та я ж і в рот не мав. Чого ти вчепилась?

— Я вчепилась. Ти бачиш, я вчепилась. Він п'є, а я ще нічого не можу сказати.

— Та не пив же я. Кажу тобі, не пив.

— Чому ж тебе на холодну воду тягне?

— Це ж чай.

— А чай, по-твоєму, не холодний?

— Холодний.

— То що, підігріти не можна?

— Можна, але я не хотів тебе турбувати. У тебе й так роботи...

— Пожалів мене.

Краще мовчіть, бо на цьому не кінчиться, але ви довірливо піддаєтеся зміні тону в голосі й кажете:

— Звичайно, а хто ж тебе тепер жалітиме? Ти тепер як сирота: ні мами, ні тата близько.

"Сирота" руки в боки, відступає на крок і дивиться на вас так, ніби думає: "Чи це ти, голубе, чи хтось інший?" А потім:

— Пожалів! Пожалів вовк кобилу, залишив хвіст та гриву.

Вона сідає біля вас.

— А тепер скажи, з ким це ти вчора пив? Тільки чесно. Я ж мушу знати, з ким ти водишся? А може, ті гроші на дівчат пішли?

В цьому місці у вас повинен бути тонкий психологічний підхід. Що у дівчат були, ви не скажете, по-перше, що не були, а по-друге, боїтесь. Ви вирішили, висловлюючись мовою вашої дружини, огризатися: "Не був". Не робіть цього, не повірить. Жінки завжди такі: правду приймають за брехню, брехню — за правду. Отже, кажіть:

— Так, на дівчат... гроші пішли. А що?

— Лихо ти моє. Він ще таку собі дурницю вбиває в голову. Бажане видає за дійсне. Хто на тебе подивиться?

— Ати ж подивилася?

— Бо дурна була. Коли б це зараз...

Дайте можливість їй висловитися. Після одруження, як ви вже бачили, не тільки ви, а й жінки набагато розумнішають. І коли б їм, як і вам, довелося починати спочатку, ви б, звичайно, ніколи не женилися.

Що таке теща

Теща — необхідний елемент у житті молодожонів. Теща — це та високорозвинена істота, яка вам щодня їсть печінки, серце, гризе голову, капає на мізки і не дає дихати. От хто така теща.

Тещі, щоправда, бувають й інші. Докладні подробиці можете знайти, між нами кажучи, в творах українських гумористів. Там тещі — основний об'єкт обстрілу і викорчовування зла та пережитків у нашому суспільстві. Правда, тещі і в них бувають різні; заслужені, авторитетні і навіть героїні. Ваша ж теща не героїня. Ваша теща — втілення доброти. Вона часто наносить вам візити, візити дружби, візити взаємодопомоги. Чим ці візити кінчаються, ви знаєте.

Скажімо, на день вашого народження теща неодмінно подарує вам чудовий, найвищої марки закордонний програвач з трьома пісеньками на рентгеноплівці.

— Всі брали — і я взяла. Ви не повинні відставати від інших.

Учіться жити по-новому і пам'ятайте: ваші сусіди — ваші гості.

З ранку до вечора до вас приходять усі, кого тільки можна назвати сусідами. Кожен з гостей у вільний од роботи час вважає за свій обов'язок на такому програвачеві прослухати грампластинки.

— Не програвач, а чудо — захоплюються ваші сусіди й обіцяють привести ще й своїх сусідів.

Увечері ви плоскогубцями вириваєте голку, вночі намагаєтесь пристрелити хазяйчиного пса, який без причини сказився.

На день народження дружини теща подарує магнітофон, хоч вам хотілося б мати ковдру. Магнітофон теж виявиться "закордонним і найвищої марки". Зранку приходять до вас усі сусіди, крім глухонімих, і на магнітофон записують свої голоси — на згадку про зустріч. Увечері ви ненароком стукаєте молотком по магнітофону (теща казала: у

нас такого не дістанеш), вночі завозите дружину в лікарню для нервовохворих.

Через місяць дружина вам скаже:

— Приїздила мама. Обіцяла на день видужання подарувати нам "закордонний, найвищої марки" акваріум з вуалехвостом, кометою і телескопом.

Ви з полегшенням зітхаєте: добре, що у вашому дитсадку лише 140 дітей і поруч нема жодного піонерського табору. Це про тещу, а далі

Що таке тесть

Крім тещі ви можете породичатися і з тестем. Це теж людина.

Від тещі його різнить те, що він чоловічого роду. Він носить штани, капелюх, їсть борщі, шніцелі й коржі (якщо вони є) з маком, п'є приблизно все те, що всі чоловіки, і вранці віддає перевагу холодній воді або розсолові.

Тесті бувають здебільшого мовчазні і менш ініціативні. Інколи в тестя слаборозвинена або зовсім не розвинена звичка закушувати. Це його примушує переходити від стану абсолютного мовчання до стану абсолютної балаканини. У цих випадках він, безперечно, вихваляє свою доньку — вашу дружину — і запевняє вас (хоч вам видніше), що ви найщасливіший чоловік на світі. Опісля розповідає, що вона, як дві краплі, схожа на його відьму, тобто на вашу тещу. Перегодом він вам відкриває "секрети" вашої дружини, яка "крім вас, нікого не любила", хоча у неї було їх, як маку. Особливо був один — це Петро. Завжди палив ті цигарки, що й тесть, і пив тільки "Любительську". Далі він вам, і теж "по секрету", вже в котрий раз скаже:

— Нам дуже хотілося, щоб за зятя був Петро, але хай уже буде так, як є. Ти на перший погляд теж ніби нічого...

Далі тесть не доказує. Шия його стає червоною від доброго ляпасу тещі. Це коментується так:

— Ото щоб не молов чого не слід. А потім до вас: — Ви не звертайте уваги. Він завжди так, — це, між іншим, ви вже знаєте, — як не закусить. Казала ж, закушуй. Хіба ж послухав?!

Чи варто бити пляшки?

Після одруження десь через місяців п'ять-шість таланить іще в одному — напрочуд легко знайомитеся з дівчатами. До одруження це куди важче вдавалося. З дівчатами ви розмовляєте так:

— Гарна ви дівчина. Жаль тільки, що я так рано одружився, а ви ж до одруженого на побачення не прийдете,

Вважайте, що вона неодмінно вам скаже:

— А чому ж? Коли призначите, то й прийду.

Ліпше не призначайте. Чим це кінчається, ви, гадаю, здогадуєтесь. Моя вам порада: їдьте на курорт. Там у вас неодмінно з'явиться друг... вашої жінки. Але ви жінки не берете — на неї ж путівки, як завжди, нема, А як є, то, між нами кажучи, в інший санаторій.

На курорті найкраще прогулюватися разом: ви, дружина друга і сам друг. Дружина друга посередині, а ви по боках. Прогулюватися рекомендується біля моря. На узбережжі можна подивитися на зірочки. Спочатку ви бачитимете від трьох до п'яти зірочок, згодом — значно більше, Після цього пляшки викидаються в море. Одні з них пірнають і занурюються шийкою у воду, а інші навпаки — набирають води і шийкою стирчать догори.

Коли вже пляшки погойдуються на хвилях, подруга вашого друга каже:

— Ану, хто з вас скоріше в пляшку поцілить?

Ви тут, безперечно, вже готуєтесь до поєдинку, а ваш друг допитується:

— А переможцю що за це буде?

Подруга друга на те:

— Подарую морський камінчик.

— Е-е ні, — каже ваш друг. — Мені пляшку коньяку, а другові замість камінчика гарячий поцілунок.

Подруга образиться. Це неодмінно.

— І як тобі не соромно таке казати, Ваню. — І ви відчуваєте міцний потиск руки вище ліктя. Мовляв, не надавайте значення тому, що говорить жінка. Вона говорить одне, а думає інше.

Ваш лікоть стискує подруга вашого друга, а друг Васько тим часом пляшки б'є — на коньяк заробляє.

— Ви ж напишете? — питає Васькова подруга. — Жінці ж першій писати якось незручно.

— Неодмінно. Але куди? Невже ви завтра вранці виїжджаєте? Невже ми з вами більше не побачимося?

— А це від вас залежить. У вас олівець є?

— Є,

— А папір?

— Нема.

А зараз так хочеться його мати, хоч клаптик. А його нема. Але Іла (так, скажімо, звати героїню вашого серця) знайде три карбованці.

— Ось, візьміть!

— Не розумію вас. Для чого, Іло, у мене є гроші...

— Я тут адресу написала, коли йшла сюди. Ми завтра їдемо. Так, Суворова, 36. Не забудьте. Але краще — Головпоштамт, до запитання. На Суворова теж можна. Там моя мама живе. Вона в курсі.

А Вася пляшки б'є — заробляє на коньяк.

Чи варто писати листи Васі

Листи до Васі писати не варто. Хай спочатку Вася напише. Він же обіцяв вам фотографії з "видиками" прислати. Ви чекаєте "видиків", а самі поки що бігаєте на Головпоштамт. На пошті вам у перший день здаватиметься, що на вас всі дивляться і

всі про все знають. Ви почуваєте себе так, ніби щось украли або когось утопили.

Чи варто так жити? Вам видніше: робіть як знаєте. Тільки, як на мій погляд, то я б вам не радив бігати і оглядатися. Краще вже поперед себе дивитися. Принаймні хоч усе видно. Але ви все ж бігаєте. Берете лист один, другий, третій. А в одному з них: "Хоч не гарно писати першій, та я все ж пишу. Чому ти (!) до цього часу мовчиш? Невже ти ще не повернувся з курорту?" А далі: "Вася мені дістав ще одну путівку. Дуже жаліє мене. Числа 16-го буду в тебе. Дам телеграму. Міцно (поки що на папері) цілую тебе і обнімаю.

На жаль, ще не твоя..."

— Шістнадцятого? А куди ж я з нею дінуся? Не візьму ж я її додому. Що жінка скаже?

Не лякайтесь. Головне, щоб телеграма не прийшла вам на квартиру. Пригадайте ліпше, яке число в той день, коли ви читаєте листа. Напружуйте пам'ять і вигукуйте:

— Шістнадцяте! Невже?

Біжіть на роботу. А там:

— Ось телеграма. Від якоїсь Іли, — каже секретар-друкарка.

— Не від якоїсь, а від племінниці, — сердитесь ви. Можна сказати, що від двоюрідної, троюрідної сестри. П'яти— або десятиюрідної згадувати не варто. Можуть відчути фальш. Моліть Бога, що на роботу телеграму прислала. А могла ж і додому. Відпрошуйтесь, показуйте телеграму сміливо, — мовляв, од сестри, — і біжіть зустрічати.

Іла вже давно на пероні нервує.

— Нарешті. Я вже більше години з оцим чемоданом — Де ж це ти був?

— Знаєте, я... я перейду з вашого дозволу... Словом, ти... Словом, розумієте, я.. Одне слово, — у цю мить оглядаєтесь: спочатку ліворуч, потім праворуч, а тоді повернiться назад, — я, розумієте, тільки що з пошти і...

Коли раптом до вас:

— Толю (Вово, Сашо, Ваню, як уже там вас звати)!

Ви похололи. Волосся, здається, зразу ж виросло на десять сантиметрів. О-о, це єхидство в голосі, манера звертання! Ви не повертаєтесь, бо й так усе зрозуміло. Обличчя ваше стає як кров. Нарешті ви обертаєтесь, розплющуєте перелякані очі і... Так і є. Це не ваша дружина. Це сестра вашої дружини.

— Ти не на роботі?

— Ні.

— А як там Галя (Надя, Світлана, Ніна, як уже там вашу дружину звати)?

— На завод пішла.

— А ти не на роботі?

— Ні.

— А Галя на завод пішла?

— Так.

— А це ти виїхав зустрічати когось?

— Ні, тобто так.

— А Галя не знає?

— Про що?

— Що ти не на роботі?

— Я їй дзвонив. Вона якраз на зміні була.

Вам начебто легшає.

— А ти цим трамваєм їдеш?

— Цим.

— Ну добре, а я вже наступним.

— То, може, разом?

— Ні, я почекаю друга. А ти приходь, ми тебе чекатимемо.

— Не зможу. Квиток на поїзд узяла — додому їду. То я побігла.

Нарешті ви можете зітхнути.

— Це хто? — питає Іла.

— Сестра.

— А Галя хто?

— Її сестра.

Теж правильно. А те, що Галя (Надя, Світлана, Ніна — викресліть) ваша дружина, не варто уточнювати. Краще заспокойте себе: "Не здогадалася". Вона теж вдає, що "не здогадалася". А потім:

— А чому ти нас не познайомив?

— Хіба? Я вас не знайомив? — Ваші очі бігають у різні боки. — А мені здалося...

— Ти когось шукаєш? Ти сьогодні такий розгублений. Зовсім не такий, як тоді біля моря... А Васько таки на пляшку коньяку заробив.

— То, може, поїдемо?

— Куди?

— Та куди-небудь. У кемпінг. Ти не була в кемпінгу?

— Я взагалі тут ніколи не була.

— Сідай. Валізку можна в багажник.

Природу до кемпінга і в кемпінгу ви не помічаєте. Ви взагалі нічого вже не помічаєте. В голові тільки: "Ти не на роботі? А як там Галя?" За таксі розплачуєтесь тією ж троячкою. Зберегли, незважаючи на спокусу. А тоді до адміністратора:

— Ми до вас у гості. Добридень. Приймете?

— А чого ж? Здалеку?

— Та ні, з Зорограду.

— Місцевих не приймаємо.

— Та я ж той... вас прошу. Ми сюди, так би мовити, на екскурсію. Всього на одну ніч.

— Ну, на одну ніч уже прийму. Вам палатку?

— На двох.

— Гаразд. Давайте два документи: ваш і жінчин.

— А жінка не взяла... Забула.

У цей момент робите знаки "жінці". Мовляв, вийди, я вже сам якось... Але робите знаки ви даремно. "Жінки" давно нема.

— Без жінчиного документа не можу.

— Та вона ж записана в моєму паспорті.

— А звідки тут видно, що ось ця — саме ваша жінка?

— Та хіба в наш час — і той...

— Це ви мені кажете? Що ви ще розумієте?

Справді, так.

— Та я що?! Я, звичайно, ще мало бачив.

— Отож. То краще не сперечайтесь. Поживете стільки, як я, —більше побачите. Я за своє життя вже надивилась. Були такі, що й сюди приїжджали за чоловіками. Коси, як пір'я, летіли. З вас не полетить?

— Думаю, що не полетить... Я саме наголо постригся.

— Ну, то дивіться, щоб не полетіло...

— Та невже ви думаєте...

— Я нічого не думаю. Це так, — для профілактики. Ось вам квитанція. На одну ніч.

Після цього дякуйте — і до палатки. А вже в палатці:

— То ти жонатий?

— Ну, знаєш, так вийшло. Розумієш, довго розказувати. Я тоді був п'яний.

— Чому ж ти мовчав? Чому ж ти мені не сказав нічого?

— А ти мене хіба питала?

Теж правильно: перед тим як закохуєшся, поцікався сімейним станом, щоб "пір'я не летіло".

Про сни, богинь і пластилін

У житті трапляються й непередбачені ситуації. Скажімо, сняться сни. Це вже не такі безстрашні видіння, які ви бачили до одруження. Сни в молодожонів бувають інші. Одним сняться чайники і каструлі, іншим — етажерка і ночви, тим, хто довше живе сімейним життям, — шафа і стіл.

Молодожони, як і всі нормальні люди, часто крізь сон вигукують. Дружина може, обіймаючи вас, сказати: "О мій Сашо!" Хоч вам видніше, як вас звати.

Сняться не тільки такі сни вашій благовірній, сняться вони й ам. Приміром, вам сниться інколи перша любов. Ви її обнімаєте, навіть на руки намагаєтесь узяти, але у вас немає сили. Тоді ви хочете бігти і намагаєтесь її піймати... Потім ви пригортаєте її до грудей, цілуєте коси, що пахнуть веснами, обіймаєте за шию. Це вам вдається. Вранці прокидаєтесь, а дружина:

— Любий, ти такий ніжний був зі мною цієї ночі. Я вже й не пам'ятаю, коли ти так мене обіймав.

Дружина говорить, а ви згадуєте сон і думаєте, яка ж вона тепер, де та перша любов? І це ж її в цю мить хтось обіймає?..

А насправді всі жінки однакові. Богинь нема. Богинь малює ваша уява. Але дехто із скептиків не вірить у це. І щоб переконатися — розлучається в пошуках богинь. Один мій добрий знайомий до нинішнього дня шукає ту богиню, а знайти не може. Каже, взяв першу — була, не гріх, що забожусь, біс. Не витримав — утік. Друга виявилась відьмою. Дременув. Третя — гірше диявола. Четверта — демон, п'ята — дракон. Шоста здавалася голубкою, коли пожив — гірша двох попередніх. Сьома, думав, янголя, але помилився: лютіша двох попередніх і зліша трьох останніх. Тепер живе з восьмою і каже, що коли б була схожа хоча б десятою частиною на першу його жінку, то буда б янголятком.

Про відповіді. Після одруження знайомі жартома питають:

— Ну, то як воно там замужем?

— Ти знаєш, коли б знав, що так буде, не женився б. Квартири нема, грошей нема, відпочинку нема. І взагалі, крім боргів, нічого нема. Та й жінка каже: "Аби хата не без чоловіка".

Так відповідають "скрипуни".

— Ну, то як там?

— Ти знаєш, непогано! Тільки ти мені поясни, звідки такі беруться? Дівчиною була як кішечка, жінкою стала — достеменно, як тигра.

Так відповідають "помірковані". А ви належите до "оптимістів" і відповідаєте так:

— Знаєш, коли б знав, що так добре одруженому, був би ще в сорок два роки женився.

Це перша форма відповіді. Друга:

— Єдине, що я тобі пораджу, — женись, і неодмінно в п'ятдесят років, і тільки на молодій.

Чому на молодій? Ви, безперечно, помітили, як багато є бажаючих одружуватися на молодих. Безумовно, одружуватися рекомендується тільки на сімнадцятирічній. По-перше, вона дуже молода, подруге, вона абсолютно нічого не знає, не розуміє і нічого не бачила (це ви так думаєте). А по-третє, вона як пластилін. Тобто перебуває в тому стані, в якому з неї можна виліпити все що завгодно.

А з старшої? Що ви виліпите з старшої, коли вона вже затверділа, хоч і в неї серце не камінь? Вона все знає, все розуміє, і не ви її, між нами кажучи, а вона вас обведе навколо пальця. Щоб не йти з вами в ресторан чи їдальню, вона вигадає, що там погано готують страви і примусить вас обідати дома. Маючи гарну спеціальність, працюватиме, приноситиме гроші і вбиватиме собі в голову, що тільки завдяки їй ви "тримаєтесь на цьому світі". Отже, одружуйтесь на молодій. З нею ніякої мороки; борщу готувати не вміє, самі варіть. Не хочете — йдіть у ресторан, і вона з вами побіжить. Було б за що бігати. Кулешу варити не вміє, смаженю готувати не вміє, тортів пекти не вміє. Тож вам немає за що її лаяти. Вона вже, будьте певні, не пересолить і не пересмалить. От вам і забезпечений післяобідній спокій. А це — зміцнення ваших нервів, ліквідація головного болю, а також тарілки, миски, мисочки, склянки, ложки завжди залишаються цілими.

От тільки після трьох місяців (буває й раніше) вашого сумісного життя важко визначити, хто ж з вас фігура, а хто пластилін.

Мрія чоловіка – ідеальна дружина

Ви одружились. Нарешті ви дочекалися цього омріяного дня, коли у вашій кімнаті є істота, на якій ви можете зганяти свою злість.

Чоловіки — самолюбці. Всі вони вважають, що жінка — ніжне створіння, яке природа випестувала для них. Жінка робить для вас усе. Але, між нами кажучи, ви ще бажаєте: щоб вона гаряче цілувала вас, коли ви її не цілуєте. Прала шкарпетки, носові хустинки (ви ж не вмієте), штани, майки, сорочки (нижні й верхні), простирадла, фіранки, наволочки, покривала, скатерки. Мила підлогу, вам голову, каструлі, миски, виделки, ложки, ложечки, банки, склянки, пляшки і горщечки. Штопала (те, що й прала). Замітала кімнату, коридор, кухню, подвір'я. Носила хліб, крем-соду, вранці розсіл, оселедці, цукор, хліб, рис, борошно, чай, молоко, сіль, мило і здавала в магазин пляшки з-під горілки.

Водночас ви хочете (не хотіли б, а хочете), щоб ваша дружина була:

а) найсимпатичніша;

б) найакуратніша;

в) найрозумніша (це для людей, для вас це найстрашніше, а тому подумайте про себе);

г) найкультурніша.

Щоб ваша дружина знала:

а) класиків рідної літератури;

б) класиків братніх літератур;

в) всіх класиків усіх літератур;

г) те ж саме — про композиторів;

д) художників, учених, винахідників, лауреатів;

е) мандрівників, артистів;

є) чемпіонів спорту, космонавтів;

ж) про те, хто з державних діячів голова, а хто не голова;

і) про астрономію як науку.

Щоб ваша дружина любила:

а) те, що любите ви;

6) перш за все вас;

в) те, що до вподоби вам;

г) дбати про вас;

д) бути не завжди з вами, але й ні з ким іншим;

є) віддавати все для вас.

Щоб ваша дружина не любила казати:

а) це зробила я;

б) це стосується мене;

в) це принесли мені;

г) це хвилюються за мене;

д) це придумала я;

є) це залишиться мені.

Щоб ваша дружина не звикала казати:

а) це винен ти;

б) це я добилась без тебе;

в) це треба зробити тобі;

г) це не для тебе;

д) мені сумно з тобою;

е) як не соромно тобі.

Щоб ваша дружина не втручалася:

а) не в свої справи;

б) в чоловічу розмову;

в) в суперечки сусідів;

г) у політику.

Щоб ваша дружина не запитувала:

а) на що ти здатний?

б) що ти умієш?

в) що ти знаєш?

г) про що ти дбаєш?

д) про що і про кого ти думаєш?

е) чи довго це так буде?

є) де ти до цього часу ходиш?

І ще рівно тисячу і два запитання.

Що таке чорна невдячність

У вашій сім'ї, між нами кажучи, панівними господарями є рівність і демократизм. Тому дружину вам не варто ні до чого силувати. Скажімо, примушувати її йти на ковзанку чи лижну прогулянку, як це було до одруження. Вам необхідно її берегти більше, ніж себе. Хай уже ви там натомитесь, нападаєтесь. А вона — хай сидить дома. Так безпечніше.

Не тягніть її на кінокомедію "Хочу бути чоловіком", коли вона вирішила стати вашою жінкою. Хай вибива килимки і прасує білизну, коли це їй більше подобається. У цих випадках на неї не треба кричати, підвищувати голос. Вона може розплакатись або кудись вибігти. Йдіть у кіно самі, коли вже в неї така натура — цілий день прибирати кімнату, виносити сміття, а коли запрошуєш кудись, то й плакати.

Не варто дуже тягнути її в театр на драми і трагедії. Це можна побачити й дома.

— Ти ще питаєш, чи купив я тобі квиток, а коли в тебе був вільний час? Чехов сказав: якщо нічого не робити, то ніколи не матимеш часу. Оце наче про тебе.

Ви порівнюєте у своїй уяві ту, до якої ви ходили, і ту, яку ви взяли, і робите

невтішний висновок: жіночий рід весь такий — дівчиною одна, замужем інша. До одруження вона щовечора читала вам Шевченка і Франка, цитувала Лесю Українку і захоплювалась Максимом Рильським. А тепер? Кого тепер вона знає? Хто міг би подумати, що альфою і омегою її душевного світу було і залишається вибиття килимків! А ви колись так заздрили Її пам'яті, хотіли піднятися до її рівня, коли вона привчала вас до театру і прищеплювала любов до музики. Ви були щасливі в її товаристві. Ви думали — вона така ерудована, так багато знає. А що ж виявилось? Виявилось, що насправді всього того не було. Все те було награне. Вона навмисно, йдучи на побачення, вивчала Сосюру. Щоб засліпити вам очі і закрутити голову. Вона так артистично вміла захоплюватися українськими вечорами! А що вийшло? Вийшло, що ви обдурені. Все це вона робила для того і тільки для того, щоб, вийшовши за вас заміж, розпалювати в грубці і прати білизну, варити картоплю, мити підлогу і носити в хімчистку ваші штани, бігати на базар...

Жінки — егоїстки! Вони гадають, що всі домашні блага створені тільки для них. І, незважаючи на ваше позитивне намагання прищепити їм справжню любов до літератури та мистецтва, вони залишаються невдячними і твердо вірять, що заміжжя — це домашня каторга, кохання — міраж, ви, чоловік, — роман з інтригуючим заголовком, але сірим змістом.

А коли б ви були чоловіком?

(Післямова для жінок)

Незважаючи на те, що в наш час, між нами кажучи, не патріархат і навіть не матріархат, а цілковита рівність, ви егоїстично вважаєте, що природа несправедливо жорстока до вас. Вважаєте, що чоловікові з вами рай, а вам з ним — каторга. Чому вона, природа, хоча б третю частину того, що робите ви, не звалить на плечі чоловікові? І саме тому ваша мрія — стати чоловіком.

Добре, уявімо, що ваша мрія збулася, — ви стали чоловіком. А ви подумали про те, хто вас обходитиме, якщо не буде жінки? Хто вам підноситиме й подаватиме, пробачатиме, як дитині, клястиметься більше з вами діла не мати і знову повертатиметься до вас? А хто ради вас вставатиме на світанку, щоб готувати сніданок?

Хто бігатиме по крамницях і стоятиме в чергах? Хто варитиме, хто пратиме, хто благатиме вас багато не пити і берегти себе?

Ви подумали про це, жінки? Ні. Подумайте, Не будьте егоїстками/

Хто вас втішатиме в хвилини розпачу? Хто морально підтриматиме й надихатиме? Хто вам штопатиме шкарпетки? Хто зможе витерпіти всі ваші примхи й вередування і хто, крім вас, допустить до них?

Ви про це подумали? Не будьте егоїстками. Не забувайте чоловіків.

Кому ви казатимите: @Як ти мені набридла з оцими нотаціями"?

Кого ви, замість своєї жінки, повертаючись од коханки, ніжно, як ніколи, обійматимите й цілуватимите? А тому від імені всіх мужчин благаю вас: залишайтесь жінками і не робіть дурниць.

І головне — хто ж народжуватиме дітей? Хто їх доглядатиме? А хто пелюшки пратиме? А хто купатиме, хто годуватиме? І хто після цього, повернувшись з роботи, спішитиме зварити вам щось свіженьке, щоб не розладнався шлунок, і побіжить у ясла за дитиною? Хто?

Як на мою думку, то хай уже буде так, як є.

Коли ж настане день щастя?

Цей день настане несподівано, як любов: ви одержуєте квартиру.

Не свою, а комунальну: з однієї кімнати, з одним вікном (хіба після загсу ви не про таку мріяли?), з однією кухнею, з цілим виводком сусідів.. Ви нічого кращого не стрічали в своєму житті. А найголовніше — квартира на сьомому поверсі. Краса?

У кімнаті є стеля, вікно з кватиркою, двері з ключем, стіни з тріщинами. Словом, усе як годиться. Двері не причиняються, вікна не відчиняються, вода, коли треба, не тече, коли не треба — заливає. Батарея парового опалення блищить, але не гріє. Та це трапляється дуже рідко — тільки взимку...

На цьому ставимо крапку. Другої частини твору про життя молодожонів у комунальних квартирах не буде. Кого воно цікавить, може поцікавитися, між нами кажучи, в кербуда. Написана вона ще оригінальніше: не в оповіданнях, не в новелах і навіть не в баладах, а в формі скарг, акуратно підшитих і пронумерованих. У тій підшивці так ясно сказано, що ясніше не скажеш.

До речі, коли ви віддали господарці квартплату за місяць наперед, а квартиру отримали трохи раніше, то варто комусь одному з вас ще пожити на старій квартирі. Не пропадати ж грошам.

Звідси: ніде і ніколи не давайте грошей наперед.

І ще одне: пам'ятайте, що всяка розлука — це зміцнення любові, або ж навпаки.

Використана література: підшивки районних та обласних газет з оголошеннями на четвертій сторінці.